

prærogatiuâ habet supra primû nepotis gradum ex
 representatione inductum, argu. §. Nepotes. l. Sed si
 in conditione. ff. De hære. insti. quem miror quomo-
 dò Oldra cõs. 224. n. 36. & Tiraquel. in. d. q. 40. n. 62.
 pro nepote allegauerunt. Vlpia. enim apertè scribit,
 quòd nepos, subducto filio de medio, ita ad filij cõdi-
 tionè redigitur: vt tamen non habeat eiusdè filij præ-
 rogatiuam. Atq; ita contra nepotè induxit eum. §.
 Bal. in. l. Vt intestato. n. 2. C. De suis & legi. dicēs, qd
 in re dubia fauèdum est filio: quoniâ natura plus in-
 fluit in filio quàm in nepote, argu. d. §. Nepotes.

Diceret aliquis, hoc argumentum excludi posse.
 Nam etsi Vlpia. ibi senserit, quòd nepos suus hæres
 potuit sub omni conditione institui, quia etiam præ-
 teriri potuit, iuxta ea quæ circa. d. §. Nepotes, nouè
 obseruauit in repet. §. Et quid si tantum, in. 4. parte.
 n. 43. l. Gallus. ff. De libe. & posthu. ea differentia in-
 ter filium & nepotem suû hæredem hodie sublata est
 l. si. C. De libe. præte. Sed ego adhuc retineo argumè-
 tum: quoniâ vbi res est in omnimoda ambiguitate,
 quoduis tenue momētum potest iudicem inclinare,
 iuxta illud Terentij, Dum in dubio est animus &c.
 Porrò nõ nullû argumentû pro filio afferet aduersus
 nepotè illius iuris antiqui memoria: vt aliquid à plus
 sit ei qui nõ solum nature sed etiâ veteris iuris iusura

etiam 209 V P
 curtaq. remitt
 itoim 210 ca
 Sp. ubi dicitur q
 210 ingo X vt
 209 iuratur
 . 209 l. 2

gijs munitur, arg. §. Item vetustas, vers. Sed vt amplius, Insti. De here. quæ ab intesta. deferū. Præterea confidero, quòd etiam hodie extat vestigium illius antiquæ differentia in. l. Iubemus, coniuncto. §. fi. C. Ad Trebel. vbi priuilegium, quòd filio datur, vt fructus nō imputet in quartam Trebellianicam, nepoti nō datur: etiam si successerit in locum filij de medio subducti. Quæ vera & receptissima est eius legis interpretatio: licet ab ea Berenga. Fernā. leuiter discesserit in repet. l. In quartā, u. 33 r. ff. Ad. l. Falcid.

¶ Nepos natus minor, patruo annis maiori præferendus est in Regni hæreditarij successione.

Sed Bonifacij sententia non obstante, nec itē Dd. legistarum opinione, quæ dicta est communis: concludo, probabilius esse, quòd Regnū pertinere magis debet ad nepotem natu minore. Nā primū huius conclusionis fortissimum argumētum adducitur ex Imperiali cōstitutione Iustiniani in Authē. De hæred. ab intesta. venien. §. Reliquum, Colla. 9. vbi quemadmodum frater ex vtroq; latere coniunctus, excludit fratrem ex altero tantū latere coniunctum: ita & filius eiusdem fratris vtrinq; coniuncti. Obseruādum igitur est, quòd et si eadem vtriusque lateris coniunctio, quæ in patre operabatur exclusionem aliorum fratrum, non sit in eius filio, successio nihilominus admissa est filij in locum patris: vt non minùs filius patruum excludat, quàm exclu-

surus esset eiusdem filij pater, si viueret. Quo exemplo, & si in nepote non detur eadem maior ætas, quæ in illius patre dabatur, successio nihilominus admit-
tenda est in locum patris sui: vt non minus patrum
excludat, quàm exclusurus esset pater eius primoge-
nitus, si viueret. Atq; ita hunc tex. pro nepote allega-
uit Ioã. Andr. Ad Specu. in Rub. De feudis. col. 4. &
induxit Rapha. Fulgo. in authé. Cessante. n. 4. C. De
legi. hære. & melius Areti. conf. 162. Diligenter. n. 9
vers. Et primò dico, latiùs Tiraquel. d. q. 40. n. 24.

Secundò principaliter pro hac parte facit autori-
tas opinionis, quæ pro nepote videtur esse cõmunior,
ex his quæ scribit Andr. Tiraquel. d. 40. q. n. 11. Tho-
mas Gramma. Decis. 1. Dida. Couarr. Practi. questi.
cap. vlti. n. 6. Nam & hanc opinionem esse magis cõ-
munẽ dixit Pyrrhus Angleber. in tracta. De suitate,
n. 3. & pro nepote iudicatũ fuisse in curia parlamenti
Parisiensis, scribit Nico. Boër. in Consuetudi. Bituri.
titu. De testa. §. 2. col. 4. & eam seruari de consuetu-
dine testatur Carol. Molin. ad Alexan. conf. 4. lib. 4.

Adijcio & pro hac parte facere autoritatem Ni-
colai de Matharel. in. l. fin. C. De iurisd. omni. iudi.
quem contrarium dixisse putauit Bal. in. l. Liberti li-
bertæq; nu. 18. vers. Itẽ secũdum. C. De ope. liberto.
& cum Baldo Ioan. Cirier. De primogenitura. q. 25.

lib. 1. n. 8. Nam Nicolaus in his, quæ non iure successio-
 nis, siue hæreditatis veniunt, sed tantum ex proxi-
 mitate liberorum: filium nepoti prætulit. Bal. autè
 notat, hoc membrum non videri verum, & contrarium
 fuisse determinatum in Regno Angliæ: in quo suc-
 cessit nepos, patruo excluso. Ego autem aduerto, hoc
 quod terminatum fuit in successione Regni Angliæ,
 ex ipsius Nicolai de Matharel. sentètia fuisse. Siqui-
 dè ille apertè voluit, quòd vbi maioratus deferretur
 iure successio-
 nis, seu hæreditatis, præferendus esset ne-
 pos, non minùs quàm in feudis, in quibus similis
 repræsentatio datur. Ergo in Regnis hæreditarijs
 per eandem traditionem responderet, nepotem esse
 præferendum.

Bar. in *Auth. Post fratres. 2. C. De legi. hære. quomòdò intelligendus.*

Item adiicio, quòd licèt in hac quæstione plures
 autores allegent Bartolum in *Auth. Post fratres. 2. C. De legi. hære. quasi p patruo terminauerit quæ-
 stionem: verissimum est, quòd in nostris (Regni vi-
 delicet hæreditarij) terminis, nò terminavit quæstio-
 nè pro patruo. Imò verò sensisse à multis existima-
 tur, quòd in Regno hæreditario, in quo materia ad-
 mittit repræsentationem, potior sit causa nepotis na-
 tu minoris, quàm patru. Quod ita ex Bartoli sen-
 tentia deduxerunt Aret. conf. 162. Diligèter. n. 8. So-
 ci. conf. 252. n. 17. lib. 2. Præpos. in cap. 1. in. 29. argu-
 mento*

mento pro parte filij, Defeudo Marchiæ, Ioã. Cirier De primogeni. q. 25. lib. 1. n. 7. vers. Et sic Regna, Montaluus Foro legũ Castellæ lib. 1. tit. 3. col. 5. vers. Sed circa hãc, Andre. Tiraquel. in. d. q. 4. n. 221. vers. Ex quo. Mihi autem videtur, hoc non posse fortiter defendi: quoniam si rectè expendatur Bartoli sententia, non euincetur, sensisse eum, quòd nepos patruo sit præferendus. Ille enim hoc tantum cum iudicio scripsit, quòd in Regno in quo materia representatione nõ admitteret, certum erat, patruũ nepoti esse præferendum. Sensit præterea, diuersam esse causam Regni hereditarij, in cuius successione posset dari representatio. Cæterum ita sensit diuersam esse causam, vt non sentiret esse contrariam. Intellexit enim (vt ego interpretor) quòd in Regni hereditarij successione quæstio esset difficilis, propter articulũ admittendæ vel non admittendæ representationis, iuxta veterem controuersiam.

Tertiò principaliter facit, quod in Regnis Franciæ & Angliæ, multum inualuit hæc opinio, vt eã crescentè semper & inualescentè seruare debeamus, autore Baldo in l. Cũ antiquioribus. n. 21. vers. Decimò C. De iure delibe. & in l. Ex hoc iure. n. 5. ff. De iusti. & iure. Sed & in Regno Castellæ olim constitutũ accepimus, vt nepos patruo præferetur. l. 2.

¶ Ioannes eius
nominis. I I. te
stamento decla-
rauit, Regnum
ad nepotē perti-
nere, excluso
filio secundò ge-
nito maiore.

tit. 15. Parti. 2. Denique Rex Portugalliaë Ioannes. I. mentalis legislator, testamento suo cauit, Regnum pertinere ad nepotem suum D. Alphonsum, si D. Eduardus primogenitus D. Alphonsi pater se viuo decederet: excluso D. Petro filio suo secundò genito. Præterea adiecit, quòd in æternũ in successione Regni hic modus seruaretur, vt scilicet nepos ex prædefuncto primogenito conceptus, filio secundò genito præferretur. Quod ita retulit vir clarissimus & varia eruditione insignis Iacobus à Saa in tracta. De primogenitura, pag. 94. n. 40.

Cùm igitur obtinere debeat hæc opinio, quæritur, vtrum æquè primogeniti pronepos sit patruo præferendus. Mouet enim, quòd hic defuncti Regis est abnepos: vt admittenda non videatur representatio, quæ ultra pronepotem locum non habet, si credimus Ioã. fab. & Angel. Aret. in. §. Cũ filius, Insti. De here. quæ. ab intesta. deferũ. & Sigismũ. Lofre. in Paraphra. feuda. tit. De natura successio. feudi fol. 51. Sed tamen verius & receptius est, representationẽ ad omnes liberose extendi, qui viuo parẽte de cuius successione quæritur, cõcepti sint: vt tenet gl. in. §. Multis, Insti. De successio. liberto. & multi autores quos citat Dida. Couarr. Practica. quæstio. cap. vltimo n. 5. Pro qua opinione facit tex. in. l. Gallus. §. In omnibus.

bus. ff. De libe. & posthu. secundum nouam interpretationem, quam veram esse ostendi in repet. §. Et quid si tantum, in. 3. parte. n. 51. l. Gallus. ff. De libe. & posthu. Sed melius facit tex. in. §. Item vetustas vers. Ita tamen, Insti. De hære. quæ ab intesta. deferunt quem tex. inducit Dida. Couarr. vbi supra, expendens ibi probari, quod liberi vltra pronepotes, succedunt ascendentibus in stirpes. Et sanè adijciendum videtur, ibi probari, quod eiusmodi liberi succedunt simul cum proximioris gradus liberis. Alioqui superior inductio non satis esset, vt colligitur ex tex. nota. in Authen. De hæred. ab intesta. venien. §. Si autem plurimi, Colla. 9.

Similiter fratris maioris filius in Regis patruum successione patruo annis maiori præferetur: quoniam similiter hinc quoque locum habet representatio, Authen. Cessante. C. De legi. hære. Vnde. l. 2. tit. 15. Parti. 2. quæ non extantibus liberis Regnum propinquiori detulit, potuit rectè sentire, quod Regnum quandoque pertineret ad remotiorem, propinquiore excluso: si videlicet representatio iuris cõmunis efficeret, vt remotior, equè propinquus videretur. Nec dura esset interpretatio eorum verborum, **El mas propinquo pariente**: quum propè simili vsus sit Accursius in l. Cùm ita. §. In fideicõmisso, in verb. proximo

¶ Intellectus l. 2. tit. 15. Part. 2. in verb. El mas propinquo pariente.

ximo. ff. De leg. 2. Adde quòd licèt in alijs Regnis post fratres fratrumq; filios proximior sit admittendus, exclusa representatiõe, Authè. Post fratres. 2. et quod ibi Bart. C. De legi. here. in Regno tamen Castellæ hodie etiã in vltioribus agnatis induci videbitur representatio ex sententia. l. 40. Tauri, coniuncto eo quòd tradit Andr. Tiraquel. De iure primoge. q. 41. n. 4. fina. verbis : & hæc magni momenti interpretatio esset ad dicta verba. l. Partitæ. Plerunq; enim eueniet, vt remotior ad Regni successionem admittatur, si descèdat ex eo qui si viueret, Rex esset futurus. Quæ consideratio rem perducet ad millesimũ vsq; gradum Regij sanguinis, si vera est Baldi sententia in cap. 1. n. 6. vers. Et idem in Regno, De feudo Marchiæ. Scribit enim, in Regum successionem dicendum fore, quòd si moreretur tota domus Regia, & extaret vnus de sanguine antiquo, puta de domo Borbonæ, & nõ esset alius proximior, esto quod esset millesimo gradu: tamen iure sanguinis & perpetuæ cõsuetudinis succederet in Regno Frãcorũ. Et hoc receptũ videt, vt per Ias. n. 3. Dec. n. 9. in. l. fin. C. Vnde legi. Ioã. Ciri. De primoge. lib. 3. q. 2. n. 5. Deniq; eã ad successionem Regũ Hispaniæ applicauerunt Guiliel. de Mõserrãt, De successio. Regũ, n. 39. & Rode. Xuar. in rep. l. Quoniã in prioribus, fol. 86. C. De inoffi. te-

sta. & nouissimè Grego. Lup. in. d. l. 2. tit. 15. Parti. 2.

Mihi autè videtur, posse de hac sentètia dubitari. Nam iuris ciuilibus ratio, quæ in deferendis legitimis hereditatibus non habuit vllam rationem sanguinis post decimū gradum, iuxta gl. receptā in fi. schol. in. §. fi. Insti. De successio. cognata. videtur locū habere et in Regnorū successioibus, quæ iure hereditario deferuntur. Nec obstat q̄ in Regno fiscus succedere nequeat: quoniā potest dici, bona patrimonialia & Regna eo casu vacare. Proinde in bonis vacantibus fiscus iure cōmuni succedet: in Regno vacante succedet magnatū & populi electio, ad quā omnimodò perueniendū sit, si nullus de antiquo Regū sanguine reperiat̄, vt cōstat ex eiusdē Baldi traditione in. c. Cū in magistrū, fi. verb. De elect. Deniq; hoc perstrinxit Bal. in eo cap. 1. n. 6. vers. Sed si teneremus: vt aduertit Iason in. d. l. fi. Et fortasse popul⁹ Lusitanus hoc idē secutus est, quo tēpore Regē elegit quasi Regni vacantis, Ioānē. I. In qua tamē re ampliùs deliberādū esset.

Utrum iure sanguinis succedatur i Regnis ultra decimum gradum.

Postremò circa hanc conclusionem obseruandū est, q̄ licet patruus sit ānis maior & nepos primogeniti filius sit infans: nihil mutabit etas nepotis. Siquidem & infans coronari rectè potest, vt scribit Bar. in l. 1. C. de mune. & hono. nō continuā. lib. 10. & tradit Hippol. de Marf. in l. Infans. n. 9. ff. Ad l. Corne. De flica.

Infans nepos non minus patruo preferatur in Regni successione.

2

ficca. Vnde Bal. in l. fi. n. fi. C. De testa. mili. dixit,
 q̄ dignitas naturalis ex radice, idest, genere proue-
 niēs cadit in Regū filios etiam infantes, qui Regnū
 administrabunt per tutores. Quod Alex. & Iason,
 & Philip. Dec. n. 15. ibidē sequuntur, & inducit ad no-
 stre questiois terminos And. Tiraq. in. d. q. 40. n. 203.

¶ Neptis primogeniti filia an patruū excludat à Regni successione.

Sexta conclusio, Repræsentatio in hæreditaria Regni successione vix potest efficere, quòd neptis ex primogenito legitimè nata patruū excludat. Nam si eadem foemina fuisset Regis filia natu maior: cōstaret, filium masculum ætate minorem, eidem perferendum. Ergo cū repræsentatio possit nepti gradum patris dare, sexum patris dare non possit: filius Regis, nepti eiusdem præferendus videbitur. Et hęc opinionem de iuris fonte veriore esse concludit Matth. de Affli. in cap. 1. n. 54. in fi. De natura success. feudi, vbi dicit, quòd etiā si nepos patruo esset præferendus, non tamen in nepti versatur eadē ratio. Idē. n. 40. ad fi. vers. Non obstat, scribit, nō ob- stare sententiā Andr. de Ysernia in c. 1. in princ. De eo qui sibi & hære. mascu. & foemi. quoniā eo casu loquit̄, quo primogenitus filius mortuo patre feudū quæsiuerat, & consequenter filia iam in feudo patris fuit patruo præferenda. Quo etiam modo sententiā Andreae de Ysern. accepit Philip. Corn. consil. 199.

In præfenti. n. 46. verfic. Nec obstant, lib. 2. Verùm multi autores neptem etiam, ex primogenito conceptam, patruo anteponunt: quasi representatio possit nepti præstare, quòd omnimodò in locum patris defuncti succedat, vt videre est apud Andre. Tiraquel. De iure primige. q. 14. Dida. Couarr. Practica. quæstio. cap. vltimo. n. 8.

Ergo si maioratus bonorum patrimonialium ita sit institutus, vt ad maiorem ex descendentes deueniat: ambigua esset controuersia inter neptem & patruum primi institutoris descendentes. In hac enim specie materia quidem representationem admitteret, ex autoritate Accursij in. l. Cùm ita. §. In fideicomisso, in verb. proximo. ff. De lega. 2. Ceterum sexus foemineus nepti obstare videretur ex sententia nouæ legis Regiæ, quæ masculum in eodem gradu foeminæ anteposit. Nam & si neptis diceret, se in gradum patris successisse: adhuc quasi foemina videretur excludenda, secundum Bartoli receptam in simili doctrinam in. l. Liberos. n. 13. ff. De verbo. signi. quam ad nostros terminos velut simillimam inducit Andre. Tiraquel. in. d. 40. q. n. 48. & 50. & 53. Præterea quum voluntas defuncti institutoris totum facere debeat, argumen. l. In conditionibus primum locum. ff. De conditi. & demonstra. difficile esset cõ-

¶ Neptis vtrū patruo præferatur in maioratu bonorum patrimonialium.

ijcere,

ijcere, quòd ex liberis fœminã, quæ gradu remotior foret, masculo propinquiori voluisset antepondere. Nã ipse in honorem nominis sui & familiæ, maioratum cõstituisse videbatur: vt etiam ipsius interesse crederetur, ordinis familięque nomen & dignitatem conseruare, argu. l. i. §. antepen. vers. Publicè .ff. De vêtre inspicien. Sic intelligendus fuit, ex liberis agnatum masculum, qui agnationem & familiam continuare posset, inuitasse magis quàm fœminam, quæ futura esset finis familiæ. l. Pronunciatio, in fi. ff. De verb. signifi. secũdũm ea quæ in simili tradũt Soci. in l. Cũm auus. n. 80. in fi. cum sequen. ff. De cõditio. & demonstr. Philip. Dec. consil. 370. Viso testamento. n. 3. vers. Circa primũ. Curt. Iunior. cons. 35. col. 2.

In Regni autem successione procliuius est, neptẽ ex primogenito conceptam aduersus patrum defendere: & esset optimũ, quòd patruus eam vxorem duceret, aut certè patrum filius primogenitus. Quòd autem in Regni successione causa neptis melior esse videatur, quàm in maioratu bonorum patrimonialium etiam tali, in quo nõ sit alienum representatiõnem admittere: nonnullis argumentis potest fieri probabile. Nam primũm hĩc nõ damus similiter institutorem maioratus, ex cuius præsumpta volũtate coniecturam faciamus: atque ideo ad vim iuris & cõ-

suetu-

ſuetudinis decurrendū eſt. Et quum nemo dubitet,
 quin mortuo Rege, filia Regis, nō verò Regis frater,
 ſuccedere debeat: neptis eo prætextu eſſet defenden-
 da, quaſi in Regni ſucceſſione idem ſeruādum ſit, ſi
 primogenitus viuo patre deceſſerit, atq; ſi idem iam
 in Regno hæres patri extitiſſet. Enimuerò Egidius
 Bella Mera deciſ. 724. Etiam de extra. col. pen. verſ.
 Et ita videtur, item Abbas conſ. 85. n. 6. verſ. Præte-
 rea lib. i. quū allegat et inducit tex. in cap. Licet, De
 voto, & Anto. Corſe. eam Abbatis inductionē re-
 ferens, in tracta. De poteſta. Regia in vltima parte
 q. 102. n. 77. intelligunt, ita cenſeri debere, atq; ſi de
 ipſius primogeniti hæreditate ageretur. Sed etſi hi
 autores ita in Regni ſucceſſione loquātur, vt tamen
 eam non diſtinguant à ſucceſſione aliorum maiora-
 tum: equidem hac ratione ſpecialiùs vtendū reor in
 Regni ſucceſſione. Quippe Regis maior filius iam
 viuo patre dignitatē quandā habet inſeparabilē, vt
 ſcribit Bal. in l. Ex hoc iure. n. 5. ff. De inſti. & iure &
 in l. Liberti liberteq; n. 8. verſ. Nā primogenitus. C.
 De ope. liberto. Vnde quū ius ipſum Regiæ digni-
 tatis cœperit habere aliquam executionē in perſona
 primogeniti: recipi poteſt, quòd ad primogeniti po-
 ſteroſ transitum faciat, vt in terminis ſcribit idē Bal.
 cōſ. 389. Cōſuetudo. n. 1. verſ. Decimò hoc probatur
 lib. 2.

lib.2. Sic videtur, quòd in primogenitis Regū fit alia ratio, quàm in primogenitis aliorū: vt circa Hispanam legem Partite, ex aliorum argumētatione perstinxit Castrens. cons. 164. col. antepen. vers. Itē non obstat. lib.2. Quæ consideratio maximè procedit in his Regnis, in quibus more maiorum institutū videmus, quòd maior natus filius, viuo patre Rege, Rex designatur: vt etiam fuit mos Regū antiquorum, secundum ea quæ scribit Abulēsis lib.2. Paralipome. cap. 11. q. 30. eademq; fina.

Denique & si Rex Portugalliæ Ioannes Primus minimè fecerit testamento mentionem de nepti, sed nominatim de nepote primogeniti filio: potest videri & de nepti idem sensisse. Credendum est enim, respexisse eum ad antiquos mores Regnorum Hispaniæ, secundum quos non minùs primogeniti filia quàm filius, cæteros omnes, & in his patrum excludit. Ita enim expressum est verbis. l. 2. tit. 15. Part. 2.

E porêde establescieron que si fijo varon y non ouiesse, la fija mayor heredasse el Reyno. E aun mandaron que si el fijo mayor muriesse antes que heredasse si dexasse fijo o fija que ouiesse de su muger legitima, que aquel o aquella lo ouiesse, y non otro ninguno.

L A V S D E O.

a
-
-
n
n
e-
X
l,
e.
s
d
i.
i.
ia
u
i
s
e
a,

S
T
II
a
ru
b
p
in
d
ta
nu
ce
qu
cu
la
m
ha
fi
pe

ORATIO FVNEBRIS, CONIM-
BRICÆ HABITA IN EXEQVIIS SERE-

nissimi Portugalliæ Regis IOANNIS Tertij anno.

M. D. LVII. xxv. die Iunij; eisdem hîc ferè

verbis conscripta, quibus tunc pro

iniqui temporis angustijs

pronunciata est.

*Q*UPTAREM EQVIDEM, SI FIERI
aliqua ratione posset, generosissime at-
que integerrime Rector, patres amplif-
simi ac viri fratres, vt de Serenissimo IO
anne. III. Rege nostro (iam non nostro) verba factu-
rus, quantum doloris, quantum luctus, quantū acer-
bitatis mors eius repentina nobis, atq; vniuersæ rei-
publicæ Lusitanæ inflixerit: tantum ego facultatis
in dicendo, atq; in eius funere celebrando, hodierna
die afferrem. Sed homo in interpretâdis legibus dū-
taxat versatus, qui eloquentiæ artes vix attigerim,
nullum omnino vsum, nullam exercitationem in di-
cendo habuerim, tenuitatem meam, atq; ingeniū,
quod in me est exiguum, satis agnosco. Quin & si
cū veteribus illis oratoribus, quos velut Coryphæos
laudat antiquitas, essem aliqua ex parte cōferendus:
mœrori certè meo, ac lachrymis, quibus omnes in
hac publica clade impedimur, ignoscendum foret,
si luctuosa, & pro tempore properata oratio, nihil
perfectum ingenio, nihil elaboratum industria, nihil

N arte

arte compositum afferret. Terret etiam oculos, mentem animuniq; consternat noua huius loci, atq; horrenda facies, omniū æratū, omniū ordinum mæretes vultus, sordidatæ vestes, atrata & pullata vbiq; omnia: vt huius aulæ, alioqui semper faustæ, parietes funesti, non solum lugere, sed etiam eiulare mihi videantur. Quapropter vereor, ne ordo noster amplissimus, opinione, quam de me concepit, frustratum se deprehendat, ac eum iudicij sui serò pœnitere incipiat: qui mihi reluctanti, atque virium mearum imbecillitatē prætendenti, grauissimam hanc prouinciam, humeris meis valde imparem, reiecta omni excusatione imposuerit. Intellego enim suscepissimum munus, more quidem maiorum institutum, & antiquissima lege. xij. tabularum iam olim sancitū: cæterum munus adeo ex proposita materia arduū, vt omnium, quæ aliàs imposita fuerunt, censeri debeat longè maximū, vel ea de causa, quòd is, qui proponitur Rex laudādus, fuerit omniū, qui retrò antè actis seculis fuerunt, sine controuersia longè optimus.

Tu igitur pro tot meritis iam diue, iam cœlo adidite IOANNES, qui de quacunq; cœli regione iacentes terras, & in his Lusitanos tuos etiam nū respicis: da precor veniam, si diuini animi tui dotes, & numero tam multas & magnitudinetantas, vt nec

vberere dicendi copia, nec largo orationis flumine, cō-
prehendi queant: ego ingenio mei angustijs expli-
care, & tam exiguæ orationis finibus circumscribere
aggrediar: teq; oro, ut in hac qualiquali opera mea,
animum meū atq; affectum velis æstimare. Scis et-
enim (nec iam est te fallere cuiquam) in hoc suscipien-
do munere, nullam in me temeritatem, nullā ambi-
tionem: sed pium obsequiū, sed gratam erga te pieta-
tem fuisse. Quod quum ita sit, vos humanissimi au-
ditores rogo, quorū frequentia & luctu vniuersitas
hæc literaria autori atq; protectori Regi hodie inci-
pit parentare: vt me de eo breuiter simpliciterq; di-
centem, pia beneuolaq; attentione prosequamini.

Veteris historiæ annalibus testatū est, Lusitani
Regni initia iā inde ab Alphonso Henrico cœpisse,
qui cū paternū genus ab Hūgarię, maternū à Castel-
læ & Legionis Regibus duceret: primus in hac pro-
uincia Regiū nomē sibi vēdicauit. Hic CHRISTI,
quē crucifixum vidisse fertur, numine adiutus, tot
Reges Christiani nominis hostes bello vicit, tot in-
genteis exercitus paruis copijs fudit atque profliga-
uit: tot arces, tot Castella, tot vrbes expugnauit, vt
nō iniuria Magno illi Alexádro, et Iulio Cęsari pri-
mo Romanorū Imperatori fuerit cōparatus: sicuti
carmen, quod in sanctæ Crucis æde eius sepulchro

inscriptum est, indicat. Eius demum viri virtus & fortuna, posteritati æstimandum reliquit, quanta semper futura sit Regni Lusitani autoritas, quæ his auspicijs, his incunabulis, fuerit initiata.

AB hoc Alphonso Regnum Lusitaniæ eo ordine in posteros transmissum accepimus, vt decimo quarto loco numeretur Rex Emmanuel, IOANNIS, quem modò nobis ereptum lugemus, pater. Hic quum per leges longè abesset à legitima Regni successione, diuino quodam prouidentiaæ mysterio ad Regni legitimam successionem videtur fuisse reseruatus. Hic quum religiosissimus erga Deum esset, neminem in Lusitania consistere permisit, qui CHRISTI fidè non profiteretur. Hic Christianam legem longè latèque simul cum imperio propagauit, pleraque nobilissima templa Deo erexit, salutare atque vtilissimas leges Regno tulit. Hic ille est Emmanuel, qui primus hominum memoria, nouis Argonautis Orientè versus nauigare iussis, Oceanum, recludi indignantem, ac naturæ difficultatibus se munientè, foelicissimis suis auspicijs reserauit: vt nouo & inaudito triumpho genere, de ipso quoq; Oceano meruerit triumphare. Proinde superato Oceano, & ad Indos vsque tam diu inaccessos perducta classe, Orientem & Orientis diuitias Regno ad-

iecit. Hinc foelix à quibusdam cognomento dictus, alijs Rex Regum appellatus: quibus titulis alius multò gloriosior inseratur, IOANNIS. III. Regis pater. Procreauit enim eum ex secunda vxore Maria, quæ Claudiam religione, Sulpitiam Paterculi filiam castitate, Corneliam Gracchorum nobilitate superauit: vt facilè filiam Catholicorum Regum Castellæ Fernandi & Isabellæ, posses agnoscere.

His parentibus natus est IOANNES in ea vrbe, in qua par erat nasci eum, qui iustissimè rerum esset potiturus. O communis Lusitanorum patria. O Lusitani Regni caput Vlyssippo. Tu vetustissimam originem ad Vlyssèm Homericarum celebratum refers. Tu cœli clementia, aëris temperie, hortorum amœnitate, ædificiorum mole, tutissimo atque celeberrimo portu, Europæ urbibus antecellis. Tu Diui Vincentij martyris corpus, ad te vtrò delatum, iam olim in occulto seruas. Tu diuum Antoniū tot miraculis conspicuum, Patauiolumen, Italiæ ornamentum, omnibus terris præsidium dedisti. Tu orbis terrarum oculus, tu latè fluentis ac refluens Oceani Regina diceris. Tu deniq; hunc Principem primū nascentem sinu excipere beata meruisti.

Natalis eius dies fuisse perhibetur anno Christianæ salutis Millesimo Quingentesimo Secūdo, pri-

die Nonas Iunij. Qua die æther a deo insolitis ignibus flagrauit, adeò tonitruis & nymbis sine fulmine concussus est, vt res portento similis videretur. Sed quid mirū, si cœlum parturiētis aliquid cœleste speciem præberet, quum qui nascebatur is foret, quem gentes cœlo sibi demissum, postea prædicarunt.

Nomen præero inditū est, IOANNES, non quidē in Regio stēmate nouū, sed ideo inditū, q̄ duo Lusitaniæ Reges eiusdē nominis extitissent, digni quorū nomē nō minùs q̄ virtutes, nouus Princeps referret.

Regnauerat quondam in Lusitania Petri Regis filius Ioannes. I. cuius nomen (nisi omnino ingrati simus) iucundum & sempiternum nobis esse debeat. Ille enim ne nostra hæc patria in exteri Regis ditionē veniret, non dubitauit in Algibarrotæ cāpis, se quodāmodò pro libertate nostra deuouere. Quo loco fortissimorū ac fidelium militū exiguo exercitu, ausus est potentissimū Castellę Regem Ioannē, et eius innumerabiles copias ad pugná prouocare. Nec de glorioso eius pugnæ, ac totius belli euentu quidq̄ attinet dicere, quē omnes sciunt. Eiusdē Ioannis Regis beneficium est, quòd victricibus signis in Aphricā traiectis, munitissimā vrbem Ceptam, in faucibus Herculei freti sitā, primo impetu expugnauit: eaq̄; capta, aditum barbaris Christiani nominis hostibus

præclu

præclufit, quem antea facillimū in vniuerfam Hi-
spaniam habuerunt.

Regnauerat etiam proximè ante Emmanuelé pa-
trem, Alphonfi. V. Regis filius Ioannes eius nomi-
nis. II. vir mehercle tam ingenti, tam excelso, tam
inuieto animo, tot tantisque Imperatorijs virtuti-
bus inclytus, vt eum viuenté finitimi & procul dif-
fiti Reges, velut belli fulmen horrendum formida-
uerint: nūc vero mortuum, & posteritas admiretur,
& æternitas memoriæ consecrauerit.

Hoc nomé puero, hæc caufa nominis fuit. De cu-
ius educatione, pueritia, studijs, atque indole admira-
bili, non est confilium dicere: neque enim, vt in hifto-
ria, fingula perfequor, fed tātūm pro tempore, sum-
ma quarundam rerum fastigia perstringo.

Decimum nonū ætatis annū agens IOANNES
patre amiffo, Regia infignia Vlyfsiponi, magno ho-
minū fauore fufcepit. Erat iā tū in adolefcente facies
digna Imperio, & quam pollet, etiam qui nō nollet,
quafi Regnantis venerari. Vultus ex amabili quadā
venufitate & grauitate temperatus: vt nec gratia mi-
nueret reuerentiā, nec grauitas officia gratiæ. Dein-
de nō multo interiecto tempore vxoré duxit Princi-
pem CATHARINAM Philippi Regis filiā, Caro-
li. V. Cæfaris fororem: quam vtiq; iufiffimo matri-

monio sibi copulauit. Nam quæ admodum omnes omnino dotes animi, quæ ad laudatissimi Principis effigiem desideratur, in vno IOANNE cumulas vidimus: ita quidquid est virtutis, quod Graias, Latias, Hispanas heroidas illustrauerit, id omne in vnâ CATHARINAM congestum agnoscimus.

Initio principatus sui, atq; adeo in tota vita, nihil habuit antiquius, quàm ppetua, & solida religionis laude cēseri. Quis enim prior nouos quæsitores Regno induxit cōtra homines nefarios, qui de CHRISTI fide non rectè sentirent? Quis vnquã in rebus diuinis rite peragendis, in tēplis constituēdis & dedicandis, in pauperibus alēdis, maiorē vnquam diligentiam adhibuit? Quis vnquã religiosiùs curauit, labētes religiosorū mores ad veteris regulæ seueritatem reuocari? Quis religiosos ipsos aut curiosiùs audiuit, aut benigniùs fouit, aut liberaliùs p̄texit? Eius deniq; opera effectū est, vt innumerabiles tum Asiæ, tū noui orbis nationes, patria & vana deorū superstitione repudiata, vni CHRISTO vero Deo sese addixerint.

Iam verò belli & pacis studia quàm piè, quàm fœliciter digessit? Nam in Africa CHRISTI hostes Mauros semper Christiano bello pressit: in Asia Indos semper victor subiugauit: Turcas feros, & eorū classes ad urbē Diū, duabus insignibus victorijs deleuit.

uit. Et tamé idem, dū mauult haberi & esse optimus, quàm maximus, Lusitaniã nostrã semper bello abstinuit: vt Christiana pace eadé Lusitania meliùs frueretur. Ergo nostri quondã nepotes feri, quū hæc au diét, Virgilianum illud de IOANNE. III. vsurpabunt, *Auræaque, vt perhibent, illo sub Rege fuerunt secula: sic placida populos in pace regebat.*

Cū verò bonas literas amaret impensiùs, quarum scilicet à pueritia studiosus cultor extiterat, Academiã in hac inclyta vrbe magnificis sumptibus instituit, atq; doctissimos quosq; præceptores magnis oblatis conditionibus vndiq; euocauit. Animaduertit enim sapientissimus Princeps, non minùs fore gloriosum, si Lusitani ingenij quàm si imperij, terminos promoueret. Enimverò vt bonarum artium dignitatem, quæ antea erat in obscuro, ad Regiæ dignitatis fastigiũ prouehere videretur: hæc Regia palatia, ludos literarios, hanc aulam Regiam, literarũ emporium esse voluit. Sed & hanc Academiã pximis annis rarissimo illo honore donauit, quòd non obiter, nec aliud agens, eam dignatus est inuisere: vt etiam in nostris subsellijs sederet ingens auditor. Sic Philadelphi Ptolemæi Regis gloriam & humanitatẽ superauit: qui & ipse in Alexandria vrbe ludos literarios Musis & Apollini consecrauit, & certamina literaria

teraria instituit, vt inter præmiorum, quæ proposuit, iudices, etiam federet. Sic deniq; effecit, vt gens Lusitana, quæ hæctenus in Aphrica & in Asia bello excelluit: nunc quoq; in Europa literis præstare videatur.

Idem Princeps, quum accepisset, Regem Ioanné eius nominis. II. in quo cæteræ omnes Regiæ virtutes explenduerunt, vnã cum moreretur, in se desiderasse: omni studio atque animi intentione perfecit, vt cum in cæteris virtutibus, tum in hac maximè emineret. Hæc nimirum, Proceres, est illa virtus, quã verè esse Regiã parens rerum natura in apibus ostendit. Siquidè Rex atq; Impator apum à cætera plebe nõ solum oris egregij pulchritudine distinguitur: sed etiam quòd plebes aculeo vtitur, Rex autè sola maiestate armatus, aut aculeum omnino non habet, aut certè eo non vtitur. O singularè mansuetudinem: o incredibile innocui Principis benignitatè, qui ignoscere sciebat, nocere nesciebat. Qui si quando in delinquentes (rari aut sub eo delinquebãt) seuerior animaduersione necessaria videret: cunctabatur primò: deinde animaduertebat quidè, sed inuitus. Adeo iustitia humanissimi Principis cõmiseratione quadã cõdiebat.

Iam verò quid de eiusdè Principis sũma erga suos beneuolentia referam? Qui neminè vnquã, vbiubi esset, audire recusauit: neminè ex sermone suo moestum

stum discedere permisit: qui laborantibus fame, aut simili calamitate ciuibus nō sollicitudinē Principis, sed vnicū parētis affectum semper exhibuit. Tanto deniq; amore suæ reipublicæ flagrauit, vt in filiorū funeribus, quos omnes imatura morte interceptos amisit, conseruatam à Deo Opt. Max. reipublicam reputasse videatur: idque Pauli Æmilij exēplo, qui amissis duobus, quos habebat in familia, filijs, ita ad populum Romanum loquutus esse fertur, *Cum in maximo prouētū fælicitatis vestræ Quirites timerem, nequid mali fortuna moliretur, Iouem Opt. Max. Iunonem Reginam & Mineruam precatus sum, vt si aduersum quid populo Romano immineret, id totum in domum meam conuerteretur. Quapropter bene habet res, quòd votis meis annuentes, id egerunt, vt vos potius meum casum doleatis, quàm ego uestrum ingemiscerem.* Desinant igitur mirari exteræ nationes, quòd Rex noster IOANNES nullis spiculatoribus, nulla armatorum militum custodia septus, in publicum procederet. Quæ enim tutior custodia nostro Principi esse potuisset, quàm ipsius innocentia, & singularis ciuium amor?

De liberalitate eiusdem hoc possum dicere, vix illi parem orationem inueniri posse. Nam Regium ærarium manubijs hostium, auro Minico, gaza Indica, atque totius Orientis opibus refertum, ita
 largi-

largiendo exhausit, vt sibi reliquum nihil fecerit. Donabat suis, donabat exteris, & quidem quotidie: nec enim minus, quàm Titus Imperator, diem se perdere existimabat, in quo nihil cuiquã præstitisset. Nec donare semel satis erat: Regijs codicillis, & priuatis chirographis se nobis ad annuos census obligabat. Quotus enim quisque est ex nobis, qui hanc munificentissimam Principis liberalitatem non sit expertus? O rem inauditam, & exemplo memorabilem, quæ vigeat memoria omnium seculorum: vixisse aliquãdo Regem Lusitaniæ IOANNEM, cui non tam vectigalis, sua Lusitania, quàm ipse vectigalis suis Lusitanis fuisset.

His Regijs virtutibus nostri Regis, atq; alijs innumeris, quas persequi non minùs esset infinitum, effectum erat, vt Deum Opt. Max. nõ plùribus votis distringeremus. Non enim pacem, non securitatem, non opes, non honores orabamus: vnum ac simplex erat omnium votum, quod cuncta ista complectebatur, Salus nostri Regis. Sed o lubricam & miseram humanæ vitæ cõditionem. O ineuitabilem mortalitatis necessitatem. O spes fallaces. O votum nostrum illud irritũ. Salus nostri Regis extincta est. Ille innocentissimus, benevolentissimus Rex noster IOANNES, Academię nostrę author et protector,

studio-

studiosorum omnium patronus, patriæ pater, atq;
 adeo noster omnium parens, vnius diei morbo ab-
 sumptus est. Ergo vnius diei morbo pacé nostram,
 opes nostras, honores, ac fermè vitæ ipsius commo-
 ditatem amisimus. Nam quid est amplius quod nos
 delectare possit, illo amisso à quo nobis omnia hone-
 sta, & iucūda ceciderūt? Tertió idus huius mensis Iu-
 nij cœlestes propè IOANNIS Regis oculi, qui nos
 quocūq; iret, quocūq; veheretur, secū ducebant: qui
 septimo ab hinc anno studiosos omnes in his locis,
 atq; hæc etiam loca, nihil alioqui sentientia, beni-
 gno fulgore exhilararūt: illi inquàm propè cœlestes
 oculi, in quibus nostra omnis Lusitanorum, omnis
 Æthiopum, omnis Arabum, omnis Persarum, om-
 nis Indorum lux sita erat, sacrilega manu mortis
 impiæ violenter clausi, atq; extincti, Regnum in-
 stabile, incerta omnia, nos certè ac liberos nostros,
 perditos, & in miseranda orbitate reliquerunt.

De tenore mortis eius & funere, ne singula con-
 scēter, lachrymis prohibeor. Sed vt in summa dicā,
 vixit optimè, decessit optimè, magno nostro malo,
 nullo suo detrimento, qui vtiq; in meliore cœli re-
 gia iam cum CHRISTO regnet. Facies funeris ea
 fuit, vt non cadauer Regium, sed adeo tota res publi-
 ca Lusitana, quasi cum Rege pariter concidisset, illo
 mise

miserabili funere efferrī videretur. Quas igitur putatis fuisse lachrymas procerum? quos plebis fletus? quos mulierū eiulatus? quæ totius populi lamenta?

Sed quo te piaculo taceam inclyta Lusitaniæ Regina nostri IOANNIS, dum vita manebat, vnice amor CATHARINA? Nempe in tam acerbo dolore luctus tuos, non minus quàm vultus, præstabit exemplo Timantis velo contegere, quàm penicillo tentare. Si quidem animus iste tuus augustus, quàmquã alio qui inconcussus, maiorq; omnibus fortunæ bonis, at que adeo maior ipsa fortuna, non potuit tamen in tanta iactura dolori non succumbere. Speramus tamen futurum pro ingenita tibi bonitate, profanissimis moribus, quos ex diuino illo consorte tuo tot annos imbibisti: vt proprios doloris tui affectus nostris publicis utilitatibus condones, ac rem publicam hanc ex mariti tui iudicio sinemora regendam suscipias. Augustus Cæsar, cum in extremis ageret, in hac voce defecisse dicitur, Liua nostri cõiugij memor viue, ac vale. Augustus noster IOANNES, cum nos vsque in finem dilexisset, penè vltima voce (nam vltima se Deo comẽdantis fuit) dixisse fertur, CATHARINA nostræ reipublicæ memor viue, ac vale. Eia ergo fortissima Heroïna, obligato interim tanto vulnere, rebus lapsis fer opem: concusso

atq;

atque nutanti Regno succurre. Succurres autē ista tua principali autoritate, ista qua polles supra sexū prudentia: quæ iam olim meruit, vt tibi Rex prudētissimus idem præstaret, quod Iustinianus Cæsar Theodoræ Augustæ se præstitisse gloriatur, videlicet vt quibusq; tū pacis, tum belli consilijs simul interesses. Quod si feceris, nouum & inusitatæ gloriæ titulum tuis adiunges. Quippe si vir ille tuus ob regnādi artes admirabiles, quas nemo te meliūs humanæ diuinæq; domus focia didicit, patriæ patris nomen meritò est consecutus: tu profectò si rerum habenas, quas ille in cœlum festinans tibi cōmendauit, ad instar eius tractaueris, mater nō tuæ, sed nostræ patriæ memorabili exemplo appellaberis.

Nec te possum tacere Princeps Henrice, Romani Senatus procerū decus, orthodoxæ atq; sacrosanctæ fidei vindex & assertor singularis: qui quum duarū sororū, ac cæterorum omniū fratrum funera æquissimo animo toleraueris, postremū hoc atq; ingēs funus Regis ac fratris tui vix æquo animo ferre potuisti. Nec hoc quidem, quòd vllam tui rationē habueris, quē scimus in summa humanarum rerū despiciētia sanctissimè viuere. Magis igitur pijssime pater, ac Princeps doluisti nostrū omnium vicem, quos tā horrédę tēpestatis turbine iactatos vides: ac despera-

ta sacra anchora, quam nuper in Ludouico Principe fratre tuo amisimus, ad te velut ad secundam post naufragium tabulam, respicere intelligis.

Tu tamen o coeli & terræ gubernator CHRISTE IESU, qui primo illi Regi Alphonso pēdens in cruce visus, crucem ipsam tuā, huius Regni æternum insigne esse voluisti: respice nos in hoc procelloso mari fluctuantes, atque imminentis naufragij metu penè exanimatos, & clauum pro tua misericordia ipse manu tene: ne nostra hæc spoliata armis, excussa magistro, deficiat nauis, tantis surgentibus vndis. Proinde SEBASTIANVM Regem nostrum, in quo vno infantulo, & adhuc tantæ molis per ætatem ignaro, Regni domus inclinata recumbit: eadem pietate nobis incolumem serua, qua miraculo quodam nobis eum proximè dedisti: vt vis illa animi excellens IOANNIS. III. nullis non suscipienda Regibus, nullis nō seculis prædicanda, quam per filium IOANNEM in hūc nepotē suum transmisit, per eundem SEBASTIANVM, confirmatę ætatis virum, in legitimos posteros, non Lusitaniæ tantum, sed Lusitanos quoque Reges, recta ac perpetua serie deriuetur.

DIXI.

EMANVELIS COSTAE
OPERA

R
3
3